YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)
29 päivänä helmikuuta 1996 *

Asiassa C-215/94,

jonka Bundesfinanzhof on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Jürgen Mohr

vastaan

Finanzamt Bad Segeberg

ennakkoratkaisun jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL 1977 L 145, s. 1) 6 artiklan 1 kohdan ja 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja D. A. O. Edward sekä tuomarit J.-P. Puissochet, J. C. Moitinho de Almeida, C. Gulmann (esittelevä tuomari) ja L. Sevón,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Saksan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön Ministerialrat Ernst Röder ja Oberregierungsrat Bernd Kloke,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisjohtaja Catherine de Salins ja ulkoasiainsihteeri Jean-Louis Falconi,

— Italian hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön diplomaattisia riita-asioita hoitavan osaston päällikkö, professori Umberto Leanza ja valtionasiamies Maurizio Fiorilli,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen osaston virkamies Jürgen Grunwald,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan J. Mohrin, edustajanaan veroasiantuntija Ronald Hansen, Hampuri; Finanzamt Bad Segebergin, asiamiehenään Schleswig-Holsteinin valtiovarain- ja energiaministeriön Ministerialrat Rolf Karl Krauß, Kiel; Saksan hallituksen, asiamiehenään Bernd Kloke; Ranskan hallituksen, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudelliselta osastolta tehtävään määrätty Frédéric Pascal sekä komission, asiamiehenään Jürgen Grunwald, esittämät suulliset huomautukset 12.10.1995 pidetyssä istunnossa,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.11.1995 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Bundesfinanzhof on esittänyt 21.4.1994 tekemällään ja yhteisöjen tuomioistuimeen 25.7.1994 saapuneella päätöksellä EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti kaksi ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat jäsenvaltioiden liikevaihtoverojärjestelmän yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY (EYVL 1977 L 145, s. 1, jäljempänä direktiivi) 6 artiklan 1 kohdan ja 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan tulkintaa.

2 Nämä kysymykset tulivat esiin riita-asiassa, jossa Jürgen Mohr ja Finanzamt Bad Segeberg ovat asianosaisina.

3 Mohr omisti maatilan, jolla hän piti lypsykarjaa. Maaliskuussa 1987 hän teki hakemuksen Bundesamt für Ernährung und Forstwirtschaftille (liittovaltion ravitsemus- ja metsätalousministeriö) maidontuotannosta lopullisesti luopumista koskevasta hyvityksestä 6 päivänä toukokuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1336/86 (EYVL 1986 L 119, s. 21) mukaisen hyvityksen saamiseksi. Hakemuksessaan hän sitoutui lopullisesti luopumaan maidontuotannosta ja olemaan vaatimatta yhteisen markkinajärjestelyn mukaista maidon viitemäärää.

4 Bundesamt hyväksyi Mohrin hakemuksen 23.9.1987 ja myönsi hänelle hyvitystä 385 980 Saksan markkaa (DEM), joka maksettiin yhdellä kertaa. Tämän johdosta Mohr myi karjan ja muutti tilansa ratsastuskeskukseksi ja lopetti siten kaiken maidontuotannon vielä saman vuoden aikana.

5 Mohr ei ilmoittanut luopumishyvityksenä saamaansa määrää vuodelta 1987 antamassaan liikevaihtoveroilmoituksessa.

6 Finanzamt katsoi, että hyvitystä on pidettävä verollisesta suorituksesta, tässä tapauksessa maidontuotannosta luopumisesta, saatuna korvauksena ja määräsi siitä liikevaihtoveron.

7 Haettuaan Finazamtin päätökseen muutosta Finanzgerichtiltä, joka ei sitä muuttanut, Mohr valitti asiasta edelleen Bundesfinanzhofiin.

8 Bundesfinanzhof päätti lykätä lopullisen ratkaisun antamista pyytääkseen yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraaviin kysymyksiin:

"1. Jos liikevaihtoverotuksessa verovelvollinen maataloustuottaja lopullisesti luopuu maidontuotannosta, onko sitä pidettävä jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun neuvoston direktiivin 77/388/ETY (kuudes direktiivi) 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna palvelun suorituksena?

2. Onko tuotannosta luopumisesta neuvoston 6.5.1986 antaman asetuksen (ETY) N:o 1336/86 nojalla saatua hyvitystä pidettävä kuudennen direktiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan nojalla verotettavana rahasuorituksena?"

9 Kansallinen tuomioistuin haluaa näillä kahdella kysymyksellä selvittää pääasiassa sen, onko direktiivin 6 artiklan 1 kohtaa ja 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohtaa tulkittava niin, että maataloustuottajan asetuksen N:o 1336/86 mukaista sitoutumista maidontuotannosta luopumiseen on pidettävä sellaisena palvelun suorituksena, josta saatu hyvitys on liikevaihtoverotuksessa verotettava.

10 Direktiivin 2 artiklan 1 alakohdan mukaan arvonlisäveroa on kannettava "verovelvollisen tässä ominaisuudessaan maan alueella suorittamasta vastikkeellisesta tavaroiden luovutuksesta ja palvelujen suorituksesta".

11 Direktiivin 6 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"'Palvelujen suorituksella' tarkoitetaan liiketointa, joka ei ole artiklassa tarkoitettua tavaran luovutusta.

Tällainen liiketoimi voi käsittää muun muassa:

— —

— velvoitteen pidättyä tietystä teosta tai sietää tiettyä tekoa taikka tilaa,

— — ."

12 Direktiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdassa mukaan veron peruste on "— — tavaroiden luovutusten tai palveluiden suoritusten osalta kaikki se, mikä muodostaa luovuttajan tai suorittajan näistä liiketoimista ostajalta, vastaanottajalta tai kolmannelta saaman tai saatavan vastikkeen, mukaan lukien näiden liiketoimien hintaan suoraan liittyvät tuet".

13 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa kohdissa 12—19 todennut, asetus N:o 1336/86 kuuluu niiden toimenpiteiden joukkoon, joilla yhteisö yrittää rajoittaa maidontuotantoa.

14 Tämän asetuksen kolmannessa perustelukappaleessa todetaan, että taattujen kokonaismäärien alentamiseksi on maidon toimitusten ja suoramyynnin vähentämistä helpotettava perustamalla yhteisön sisällä järjestelmä maidontuotannosta luopumisen rahoittamiseksi siten, että tietyt vaatimukset täyttävälle tuottajalle hakemuksesta myönnetään hyvitys siitä, että hän sitoutuu lopullisesti luopumaan kaikesta maidontuotannosta.

15 Asetuksen 1 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että jokaiselle tuottajalle, joka sitoutuu lopullisesti luopumaan maidontuotannosta, myönnetään hakemuksesta hyvitys tässä asetuksessa säädetyillä ehdoilla. Asetuksen 2 artiklan 2 kohdassa säädetään, että liitteessä II olevien määrien rajoissa "jäsenvaltiot voivat maksaa hyvitystä enintään 4 ecua vuodessa jokaiselta 100 kilogrammalta maitoa tai maitoa vastaavaa tuotetta — —". Jäsenvaltiot voivat 2 artiklan 2 kohdan mukaan osallistua toimenpiteen rahoitukseen korottamalla hyvitysten tasoa.

16 Saksan ja Italian hallitukset väittävät, että maidontuottaja, joka sitoutuu lopullisesti luopumaan maidontuotannosta, suorittaa direktiivin 2 artiklan ja 6 artiklan 1 kohdan tarkoittaman vastikkeellisen palvelun.

17 Nämä kaksi hallitusta tähdentävät, että hyvityksen maksamisen ja tuotannosta luopumiseen sitoutumisen välillä on riippuvuussuhde, jolloin suoritetun palvelun ja siitä maksetun vastikkeen välillä on sellainen yhteys kuin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan vaaditaan (asia 154/80, Coöperatieve Aardappelenbewaarplaats, tuomio 5.2.1981, Kok. 1981, s. 445 ja asia C-16/93, Tolsma, tuomio 3.3.1994, Kok. 1994, s. I-743). Palvelun suorituksen sisältönä olisi tällöin direktiivin 6 artiklan 1 kohdan 2 luetelmakohdan tarkoittama velvoite pidättyä tietystä teosta eli maidontuotannon jatkamisesta ja maksettu hyvitys olisi tästä sitoumuksesta maksettu vastike, joka olisi direktiivin 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohdan mukainen veron peruste.

18 Tällaista direktiivin tulkintaa ei voida hyväksyä.

19 On syytä muistuttaa, että jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta 11 päivänä huhtikuuta 1967 annetun ensimmäisen neuvoston direktiivin 67/227/ETY (EYVL 1967, 71, s. 1301) 2 artiklan 1 kohdan mukaan liikevaihtovero on yleinen tavaroiden ja palvelujen kulutukseen kohdistuva vero.

20 Nyt käsiteltävänä olevan asian kaltaisessa tapauksessa kysymyksessä ei kuitenkaan ole yhteisön liikevaihtoverojärjestelmän tarkoittama kulutus.

21 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 27 kohdassa todennut, yhteisö ei hanki tavaroita tai vastaanota palveluita omaan käyttöönsä, kun se maksaa hyvitystä maidontuotannosta luopumiseen sitoutuneille maataloustuottajille, vaan pyrkii yleisen edun nimissä edistämään yhteisön maitomarkkinoiden toimintaa.

22 Sen paremmin yhteisö kuin toimivaltaiset kansalliset viranomaisetkaan eivät näin ollen saa maataloustuottajan maidontuotannosta luopumiseen sitoutumisesta sellaista hyötyä, jonka johdosta niitä voitaisiin pitää palvelun kuluttajina. Kyseistä sitoumusta ei siis voida pitää direktiivin 6 artiklan 1 kohdan mukaisena palvelun suorituksena.

23 Ennakkoratkaisukysymyksiin on siis vastattava, että direktiivin 6 artiklan 1 kohtaa ja 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että maataloustuottajan sitoutuminen maidontuotannosta luopumiseen asetuksen N:o 1336/86 mukaisesti ei ole palvelun suoritus. Tästä saatua hyvitystä ei näin ollen ole verotettava liikevaihtoverotuksessa.

Oikeudenkäyntikulut

24 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan, Ranskan ja Italian hallituksille ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on ratkaissut Bundesfinanzhofin 21.4.1994 tekemällä päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Jäsenvaltioiden liikevaihtoverolainsäädännön yhdenmukaistamisesta — yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste 17 päivänä toukokuuta 1977 annetun kuudennen neuvoston direktiivin 77/388/ETY 6 artiklan 1 kohtaa ja 11 artiklan A kohdan 1 alakohdan a alakohtaa on tulkittava siten, että maidontuotannosta lopullisesti luopumista koskevan hyvityksen vahvistamisesta 6 päivänä toukokuuta 1986 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1336/86 mukainen maataloustuottajan sitoutuminen

maidontuotannosta luopumiseen ei ole palvelun suoritus. Tästä saatua hyvitystä ei näin ollen ole verotettava liikevaihtoverotuksessa.

Edward Puissochet Moitinho de Almeida

Gulmann Sevón

Julistettiin Luxemburgissa 29 päivänä helmikuuta 1996.

R. Grass
kirjaaja

D. A. O. Edward
viidennen jaoston puheenjohtaja